

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
MEDICINOS CENTRAS**

TVIRTINU
Direktorius

Marius Buitkus
2018 m. rugsėjo 24 d.

VEIKLOS SRIČIŲ VERTINIMO APRAŠYMAS NR. 7R-250

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro
korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo vertinimas

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centre (toliau – Medicinos centras), vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Korupcijos prevencijos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 1V-263 „Dėl korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo ir Vidaus reikalų ministerijos korupcijos prevencijos komisijos sudarymo“ bei atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2015 m. pateikė išvadą dėl korupcijos rizikos analizės Medicinos centro Centrinėje medicinos ekspertizės komisijoje (2015 m. rugsėjo 23 d. išvada Nr. 4-01-6776 „Dėl korupcijos rizikos analizės LR VRM Medicinos centro Centrinėje medicinos ekspertizės komisijoje“), 2018 metų III ketvirtį buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos (toliau – CMEK) specializuotosios medicininės ekspertizės (toliau – SME) veiklos organizavimo ir atlikimo srityje.

SPECIALIZUOTOSIOS MEDICININĖS EKSPERTIZĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMO IR ATLIKIMO MEDICINOS CENTRO CENTRINĖJE MEDICINOS EKSPERTIZĖS KOMISIJOJE TVARKOS VERTINIMO APRAŠYMAS

1. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGI

Medicinos centro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. 1V-292 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro nuostatų patvirtinimo“, 6.4 papunktyje yra nustatytas vienas iš pamatinių Medicinos centro veiklos tikslų „užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų, pareigūnams teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų (specializuotosios medicininės ekspertizės¹, <..>) teikiamų asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Vidaus reikalų ministerija, vystymo koordinavimą, metodinės pagalbos teikimą.“

CMEK nuostatų, patvirtintų Medicinos centro direktoriaus 2016 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. 4R-22 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos nuostatų patvirtinimo“, 4.1 papunktyje yra nurodytas pagrindinis CMEK veiklos uždavinys – teikti SME paslaugas „asmenims, pretenduojantiems į vidaus tarnybą ar į tarnybą kitose statutinėse įstaigose, nepriklausančiose vidaus tarnybos sistemai, asmenims, pageidaujantiems mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje, vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose ar Vidaus reikalų centrinės įstaigos vadovo siuntimu kitoje švietimo įstaigoje, vidaus tarnybos sistemos ar kitų statutinių įstaigų, nepriklausančių vidaus tarnybos sistemai, pareigūnams, pareigūnams, įtrauktiems į VRM kadro rezervą (toliau – pareigūnai), buvusiems pareigūnams, grąžinamiems į vidaus tarnybą ar į tarnybą kitose statutinėse įstaigose, nepriklausančiose vidaus tarnybos sistemai, ar siekiantiems atkurti statutinio valstybės tarnautojo statusą (toliau – buvęs pareigūnas), vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursų kursantams (toliau – kursantai) (toliau tiriamieji)“.

Taigi vadovaujantis CMEK nuostatų 5 punktu galima įvardyti šias rizikos grupes, susijusias su SME atlikimu ir CMEK priimamais sprendimais:

1) SME atliekama dėl tinkamumo vidaus tarnybai ar tarnybai kitose statutinėse įstaigose nustatymo;

¹ Pabraukta mūsų.

- 2) SME atliekama dėl pareigūnų ar kursantų sveikatos sutrikdymo masto nustatymo;
- 3) SME atliekama dėl pareigūnų ar kursantų poreikio nukreipti darbingumo ir neįgalumo lygio nustatymo;
- 4) SME atliekama dėl prokurorų ir asmenų, pateikusių prašymą tarnauti prokurorais, sveikatos;
- 5) SME atliekama dėl pareigūnų, išleidžiamų į pensiją, medicininės reabilitacijos poreikio nustatymo.

Viena iš CMEK funkcijų, nurodytų CMEK nuostatų 5.7 papunktyje, yra „[užtikrinti] lygias tiriamųjų ir kitų asmenų <...> teises ekspertizės metu bei teikiant CMEK kompetencijai priskirtas kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas“.

Medicinos centro vidaus tvarkos taisyklėse (toliau – Vidaus tvarkos taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro direktoriaus 2006 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 4R-3 „Dėl Vidaus tvarkos taisyklių ir paciento valios pareiškimų formų patvirtinimo“, yra pakoreguotas Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašas (Medicinos centro direktoriaus 2009 m. balandžio 17 d. įsakymo Nr. 4R-28 „Dėl Medicinos centro vidaus tvarkos taisyklių pakeitimo“ redakcija).

Vertinant specializuotosios medicininės ekspertizės veiklos organizavimo ir atlikimo tvarką ir CMEK darbuotojams suteiktas teises (CMEK nuostatų III ir IV skirsnis), darytina išvada, kad darbuotojų veikla atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje šiuos numatytus kriterijus:

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika – korupcinio pobūdžio nusikalstama veika buvo nustatyta 2014 m. Šios veiklos korupcijos rizikos analizę atliko Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba – 2015 m. rugsėjo 23 d. išvada Nr. 4-01-6776 „Dėl korupcijos rizikos analizės Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinėje medicinos ekspertizės komisijoje“.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu – remiantis Specializuotosios medicininės ekspertizės organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašu (toliau – SME tvarkos aprašas), patvirtintu 2008 m. rugpjūčio 5 d. vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 1V-299 „Dėl specializuotosios medicininės ekspertizės organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašu bei CMEK nuostatais, SME atliekama asmenims, norintiems mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigose ar kitose švietimo įstaigose VRM siuntimu, dirbti vidaus tarnybos sistemoje, pareigūnams / kursantams sveikatos sutrikdymo sunkumo mastui

nustatyti sutrikus, taip pat asmenims, kuriems reikalingas nukreipimas darbingumo ar neįgalumo lygiui nustatyti.

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo – remiantis Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašo 54 punktu, kuriame nurodyta, kad „ekspertinius sprendimus CMEK priima kolegialiai CMEK posėdžio metu <...>. Ekspertiniai sprendimai yra individualūs kiekvienam tiriamajam“, bei CMEK nuostatais, vienas pagrindinių CMEK uždavinių yra užtikrinti lygias tiriamųjų ir kitų asmenų teises ekspertizės metu bei teikiant CMEK kompetencijai priskirtas kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Šioms nuostatoms įgyvendinti nereikalingas kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimas.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų – Specialiųjų tyrimų tarnybos 2015 m. rugsėjo 23 d. išvadoje Nr. 4-01-6776 „Dėl korupcijos rizikos analizės Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinėje medicinos ekspertizės komisijoje“ buvo pateikta siūlymų dėl CMEK veiklos organizavimo ir kontrolės. Čia išskiriami vieni svarbiausių Specialiųjų tyrimų tarnybos pasiūlymų, susijusių su CMEK veiklos organizavimu: 1) tikslinti teisės aktus, reglamentuojančius CMEK veiklos organizavimo tvarką, nuostatas ir nustatyti, kurie darbuotojai dalyvauja CMEK veiklos organizavimo procedūroje ir kokie įgaliojimai šiems suteikti; 2) fiksuoti CMEK posėdžių eigą vaizdo ir garso fiksavimo priemonėmis; 3) užtikrinti CMEK narių nešališkumą vykdant komisijai priskirtas funkcijas.

Tikslas – nustatyti specializuotosios medicininės ekspertizės organizavimą ir atlikimą veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas korupcijai atsirasti, taip pat parengti bei įgyvendinti korupcijos prevencijos priemonės šios srities veikloje vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Uždaviniai:

1. Nustatyti, ar teisės aktuose pakankamai reglamentuota SME organizavimo ir atlikimo veikla.
2. Išanalizuoti ir nustatyti antikorupcinio požiūriu ydingas SME organizavimo ir atlikimo procedūras.
3. Parengti pasiūlymus ir priemones nustatytiems trūkumams pašalinti.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
2. Interviu metodas (CMEK pirmininkui-gydytojui pateikti klausimai).

2. SPECIALIZUOTOSIOS MEDICININĖS EKSPERTIZĖS ORGANIZAVIMO IR ATLIKIMO TVARKOS VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

Nagrinėtos SME organizavimo ir atlikimo tvarkos nuostatos – t. y. kaip Medicinos centre yra patikslinti teisės aktais, reglamentuojantys CMEK organizavimo principus, atsižvelgiant į 2015 m. pateiktų Specialiųjų tyrimų tarnybos pasiūlymų įgyvendinimą ir realiai susiklosčiusią praktiką.

Pirminė informacija apie organizavimo ir atlikimo tvarką buvo renkama analizuojant šią veiklos sritį reglamentuojančius teisės aktus, vertinant CMEK nuostatus ir įtvirtintas procedūras, apimančias SME veiklos atlikimą, dėl sprendimų priėmimo tvarkos ir atsakomybės kalbėtasi su CMEK pirmininku-gydytoju (interviu metodu).

SME tvarkos aprašo 55 punkte yra nustatyta, kad „ekspertinį sprendimą CMEK priima kolegialiai bendru sutarimu CMEK posėdžio metu, kuriame dalyvauja ne mažiau kaip trys gydytojai ekspertai, CMEK pirmininkas ir CMEK sekretorius. CMEK sekretorius posėdyje dalyvauja be balso teisės. <...>“. Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašo 54 punkte nustatyta, kad „ekspertinius sprendimus CMEK priima kolegialiai CMEK posėdžio metu, kuriame dalyvauja ne mažiau kaip trys gydytojai ekspertai (gydytojai specialistai). <...>“. Pastebėta, kad skiriasi CMEK vertinamų tiriamųjų laboratorinių ir funkcinės diagnostikos tyrimų sąrašas (plg. SME tvarkos aprašo 22 punktą ir Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašo 23 punktą) ir kt. aspektai (pvz., daugelyje skirsnių, lyginant su SME tvarkos aprašu, Vidaus tvarkos taisyklėse pastebima netolygumų dėl terminų, sąvokų, pasikeitusių ekspertizės ypatumų). Taigi reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos apraše yra prieštaraujančių ar neatitinkančių dabartinio teisinio reglamentavimo nuostatų SME tvarkos aprašui. Manytina, kad Vidaus tvarkos taisyklėse turėtų rasti tik pagrindiniai, abstraktesni CMEK veiklos organizavimo ir atlikimo principai, todėl siūlytina atidžiai peržiūrėti Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašą ir atsisakyti perteklinės informacijos, patikslinant CMEK veiklos organizavimo ir atlikimo nuostatas.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos darbo reglamente, patvirtintame 2016 m. kovo 3 d. Medicinos centro direktoriaus įsakymu Nr. 4R-23 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos darbo reglamento patvirtinimo“, (toliau – Darbo

reglamentas) ir atskirose CMEK pareigybėse yra aiškiai nustatyta CMEK darbuotojų kompetencija, atliekamos funkcijos, dokumentų tvarkymo principai ir atsakomybė. Taip pat yra paruoštos metodikos gydytojams ekspertams (gydytojams specialistams), tikrinantiems tiriamuosius pagal CMEK nustatytą tvarką (aprašyti tikrinimo CMEK algoritmai).

2016 m. kovo 3 d. Medicinos centro direktoriaus įsakymu Nr. 4R-24 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašas (toliau – CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašas). Posėdžių garso įrašymas yra reglamentuotas SME atlikimo aprašo 39 punktu. CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos apraše nėra nustatyta, kokiais atvejais yra daromi garso įrašai, vadinasi, kiekvienas CMEK posėdis turėtų būti įrašomas. Tačiau pasikalbėjus su CMEK pirmininku-gydytoju pagal dabartinę CMEK praktiką aiškėja, kad posėdžiai įrašomi tik tada, kai galutinė ekspertinio sprendimo išvada – tiriamasis yra netinkamas arba abejojama dėl tiriamojo tinkamumo. 2017 m. buvo įrašyti 1 194 CMEK posėdžiai. 2018 m. sausio–birželio mėn. buvo įrašyti 596 CMEK posėdžiai. Ne visų posėdžių garso įrašinėjimas motyvuojamas tuo, kad: 1) nėra prasmės įrašyti ir taip aiškią ekspertinio sprendimo išvadą dėl tiriamojo tinkamumo, nes diskusija nevyksta, jeigu tiriamasis yra tinkamas; 2) didelės laiko sąnaudos skiriamos dokumentacijai tvarkyti, o garso įrašų darymas taip pat papildomai laiko reikalaujanti veikla; 3) papildomi žmoniškųjų išteklių resursai sutvarkyti garso įrašus pagal nustatytą tvarką. Todėl siūlytina peržiūrėti CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašą (kartu su SME atlikimo aprašu) ir apibrėžti, kokiais atvejais yra reikalinga įrašyti CMEK posėdžius.

2016 m. kovo 3 d. Medicinos centro direktoriaus įsakymu Nr. 4R-25 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos narių nusišalinimo nuo ekspertizės atlikimo procedūros patvirtinimo“ buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos narių nusišalinimo nuo ekspertizės atlikimo procedūra (toliau – CMEK narių nusišalinimo procedūra). Šioje procedūroje yra įtvirtintos nuostatos dėl CMEK narių nu(si)šalinimo priimant ekspertinį sprendimą. Tačiau visai nėra aprašyta nu(si)šalinimo eigos CMEK pirmininkui-gydytojui, kuris privalo dalyvauti CMEK posėdyje priimant ekspertinį sprendimą dėl tiriamojo tinkamumo pagal SME tvarkos aprašo 55 punktą, jeigu iškyla interesų konfliktas. Siūlytina CMEK narių nusišalinimo procedūrą papildyti nuostatomis, kaip reikėtų organizuoti nu(si)šalinimą CMEK pirmininkui-gydytojui.

Įvertinus Medicinos centro teisės aktuose įtvirtintus CMEK veiklos organizavimo ir atlikimo procesus, darytina išvada, kad CMEK egzistuoja korupcijos pasireiškimo rizikos tikimybė, todėl:

1) Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos apraše yra pateikiama perteklinė ar ne visai aktuali informacija (plg. SME tvarkos aprašas), todėl siūlytina peržiūrėti Vidaus tvarkos taisykles ir pakoreguoti su CMEK veikla susijusias nuostatas;

2) nėra aiški nuostata dėl posėdžių garso įrašymo – teisės aktuose yra nustatytas visų posėdžių garso įrašymas, tačiau praktiškai posėdžiai įrašinėjami tik susidūrus su neigiamu ekspertiniu sprendimu arba abejotinu atveju. Siūlytina patikslinti CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo nuostatas ir aiškiai apibrėžti, kokie posėdžiai turi būti įrašinėjami;

3) CMEK narių nusišalinimo procedūroje nėra nustatyta, kaip turėtų elgtis CMEK pirmininkas-gydytojas dėl nu(si)šalinimo iškilus interesų konfliktui priimant ekspertinį sprendimą dėl tiriamojo. Siūlytina pakoreguoti CMEK narių nusišalinimo procedūrą įtraukiant veiksmus dėl CMEK pirmininko-gydytojo nu(si)šalinimo.

3. SIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
1. Pakoreguoti Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašą	2019 m.	Pakoreguotas Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašas	Atlikti Vidaus tvarkos taisyklių Specializuotosios medicininės ekspertizės atlikimo tvarkos aprašo koregavimą

2. Tiksliai apibrėžti, kokiais atvejais įrašinėjami ekspertinių sprendimų posėdžiai	2019 m.	CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos apraše įtvirtintos nuostatos, kada daromi garso įrašai	Į 2019 m. Kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių planą įtraukti CMEK posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo koregavimą
3. Aprašyti CMEK pirmininko-gydytojo nu(si)šalinimo procedūrą įtraukiant į CMEK narių nusišalinimo procedūrą	2019 m.	Pakoreguota CMEK narių nusišalinimo procedūra	Į 2019 m. Kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių planą įtraukti CMEK narių nusišalinimo procedūros koregavimą
4. Organizuoti CMEK darbuotojų korupcijos prevencijos mokymus ²	2019 m.	CMEK darbuotojų dalyvavimas mokymuose / darbuotojų vertybinių nuostatų formavimas korupcijos klausimais	Į 2019 m. Kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių planą įtraukti korupcijos prevencijos mokymus CMEK darbuotojams

Atsakinga už korupcijos prevenciją Medicinos centre

Gintarė Židonė

² Atsižvelgiant į 2018 m. sausio 3 d. raštą Nr. 45R-9 „Dėl korupcinio pobūdžio situacijos“, skirtą Specialiųjų tyrimų tarnybai, ir 2018 m. sausio 9 d. Specialiųjų tyrimų tarnybos atsakymą Nr. 4-01-232 „Dėl atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą“ (2017 m. gruodžio 29 d. CMEK pirmininko tarnybinio pranešimo Nr. 7R-349 „Dėl tiriamojo Antano Kliuzo“ pagrindu).